

3836299 ENRD/M :สาขาวิชา : เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท ;
วท.ม. (เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท)

ศัพท์สำคัญ : กะเหรี่ยง / การปลูกข้าวไร่ / การชะล้างพังทลายของดิน

จันทร์เพ็ญ ชุตินาเทวินทร์ : ผลกระทบจากการปลูกข้าวไร่ของชาวกะเหรี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน กรณีศึกษา บ้านแมริดป่าแก่ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน (THE IMPACT OF A KAREN UPLAND-RICE CULTIVATION ON SOIL EROSION : A CASE STUDY OF BAN MAE RID PA KAE, MAE SARIANG DISTRICT, MAE HONG SON PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : พงศ์พิศน์ ปิยะพงศ์, วท.ม.(ปฐพีวิทยา), โอภาส ปัญญา, Ph.D.(Human Geography), สุนันท์ คุณาภรณ์, วท.ม.(เกษตรศาสตร์), วันเลิศ วรรณปิยะรัตน์, วท.ม.(สิ่งแวดล้อม) 138 หน้า. ISBN 974-589-474-5

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อพิสูจน์ว่าระบบการปลูกข้าวไร่ของชาวกะเหรี่ยงในปัจจุบันจะก่อให้เกิดการชะล้างพังทลายของดินในระดับมาตรฐานที่ยอมรับได้ (2 ตัน/ไร่/ปี) โดยมีชาวกะเหรี่ยงแห่งบ้านแมริดป่าแก่ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นกรณีศึกษา วิธีการศึกษาที่ใช้คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) การสำรวจในพื้นที่ การวิเคราะห์ดิน และการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (USLE)

ผลการศึกษา พบว่า ระบบการปลูกข้าวไร่ของชาวกะเหรี่ยงเป็นการใช้พื้นที่ที่ช่วยลดการชะล้างพังทลายของดิน คือ การปลูกพืชโดยไม่ไถพรวน การขุดหลุมแล้วหยอดเมล็ดพืช การปลูกพืชแบบผสม การปลูกพืชปุ๋ยสด และการคลุมดิน วิธีการเหล่านี้เป็นวิธีที่ช่วยลดการชะล้างพังทลายของดินบนพื้นที่สูงที่มีประสิทธิภาพ ส่วนการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล พบว่า จุดศึกษาทั้ง 10 จุดนั้น มีจุดศึกษาที่มีค่าการชะล้างพังทลายของดินไม่เกินค่ามาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ถึง 6 จุด และจุดศึกษาเกินระดับมาตรฐานมี 4 จุด แต่ทุกจุดศึกษาจัดว่ามีการชะล้างพังทลายของดินอยู่ใน 3 ระดับ คือ ระดับน้อยมาก น้อย และปานกลาง

การศึกษาครั้งนี้ พบว่า การประเมินค่าอัตราการสูญเสียดินจากการปลูกข้าวไร่ของกะเหรี่ยง ควรใช้ค่าปัจจัยที่ได้จากการการวางแผนทดลองในพื้นที่ เพื่อให้ได้ค่าปัจจัยที่ถูกต้องยิ่งขึ้น เนื่องจากระบบการปลูกข้าวไร่ของชาวกะเหรี่ยงจะแตกต่างจากการปฏิบัติโดยทั่วไป การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่า การลดการชะล้างพังทลายของดินนั้นทำได้โดยหลีกเลี่ยงพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม คือ มีความอุดมสมบูรณ์น้อย มีความลาดชันและความยาวของความลาดชันมาก เพราะพื้นที่ลักษณะเช่นนี้เป็นปัจจัยที่จะทำให้การชะล้างพังทลายของดินเพิ่มมากขึ้น